

Domenico Cimarosa

(17. joulukuuta 1749 Aversa, Italia– 11. tammikuuta 1801 Napoli, Italia)

Säveltäjä Domenico Cimarosan tie säveltäjäksi ei ollut se kaikista todennäköisin. 7-vuotiaana isänsä menettänyt poika sai kuitenkin aikalaisekseen hyvän koulutuksen köyhästä taustastaan huolimatta. Hänen leskiäitinsä työskenteli San Severon luostariseurakunnan pyykkärinä, joten munkkien ja muun luostarin henkilökunnan tarjoaman opetuksen lisäksi hänen musiikilliset lahjansa huomattiin varhain

Loistavasti edenneet musiikkiopinnot veivät Cimarosan tien Napolin johtavaan musiikkiakatemiaan, Conservatorio di S Maria di Loretoon hänen ollessaan 12-vuotias.

Konservatoriossa Cimarosa opiskeli sekä soittamista että säveltämistä. Vaikka Cimarosa oli lahjakas soittaja

kosketininstrumenteilla, että viululla ja lisäksi myös laulajana, oli hänen ensisijainen mielenkiinnon kohteensa musiikissa kuitenkin säveltäminen. Opiskeluaikanaan Cimarosa kirjoitti pöytälaatikkoon motetteja ja messuja. Suuren yleisön tietoisuuteen hän kuitenkin nousi vuonna 1772, jolloin hänen ensimmäinen koominen oopperansa *Le stravaganze del conte* esitettiin Napolissa.

Cimarosa oli myös aikakautensa muiden kuningashuoneiden suosiossa: vuonna 1787 hän siirtyi neljäksi vuodeksi Venäjän keisarinna Katariina II:n hovisäveltäjäksi Pietariin. Johtuen Venäjän ilmaston raakuudesta sekä hovisuosion ailahtelevuudesta hän kuitenkin päätti poistua keisarinnan hovista. asettuen Wieniin, missä hänet nimitettiin keisarilliseksi kapellimestariksi. Suurimman menestyksensä Cimarosa saavuttikin Wienin-vuosinaan koomisella oopperan *Il matrimonio segreto* (Salainen avioliitto). Erityisen ihastunut tähän oopperaan oli Itävallan keisari Leopold II, jonka toiveesta ooppera esitettiin ensi-iltapäivänään kahdesti. Säveltäjän oopperat nauttivat maailmanlaajuista suosiota myös kuningashuoneiden ulkopuolella ja niitä esitettiin laajalti oopperataloissa ja teattereissa. Cimarosan tunnetuimmat sävellystyöt ovat koomisia oopperoita (italiaksi *opera buffa*). Säveltäjän töihin kuuluu kuitenkin myös vakavia oopperoita (ital. *opera seria*), kirkkomusiikkia ja orkesterimusiikkia. Cimarosan musiikkia kuvataan melodiseksi, viehättäväksi ja välittömäksi. *Il matrimonio segreto*ta pidetään yhä koomisen oopperan helmenä.

Yksityiselämässään Cimarosa oli naimisissa kahdesti. Hänen ensimmäinen vaimonsa kuoli vuonna Constanza Suffi kuoli vuonna 1778, vuosi avioliiton solmimisen jälkeen. 1780-luvulla Cimarosa meni uudelleen naimisiin ensimmäisen vaimonsa ottosisaren, Gaetanin kanssa ja heille syntyi kaksi poikaa. Cimarosa kuoli vuonna 1801 oletettavasti vatsasyöpään 51-vuotiaana. Hänen viimeinen oopperansa *Artemisia* jäi keskeneräiseksi.

Gioacchino Rossini

(29. helmikuuta 1792 Pesaro, Italia – 13. marraskuuta 1868 Pariisi, Ranska)

Gioacchino Rossinin perhetausta oli musikaalinen. Hänen isänsä Giuseppe oli trumpettisti ja äitinsä laulaja, joten pieni Gioacchino vietti koko lapsuutensa teatteriympäristössä. Rossiini oli opiskelijana hyvin laiska, mutta totesi, että laulun ja soiton opiskelu oli hänelle helppoa ja kiinnostavaa. Lahjakkuudestaan johtuen hänet hyväksyttiin 14-vuotiaana Bolognan filharmonisessa koulussa (myöh. Giovanni Battista Martinin konservatorio). Samana vuonna, jolloin Rossini aloitti konservatorio-opinnot, sävelsi hän myös ensimmäisen oopperansa, opera serian eli vakavan oopperan Demetrio e Polibio (1806). 15-vuotiaana Rossini osasi soittaa, verkkaisuudesta

huolimatta, viulua, torvea ja harppua. Seuraavan kahdenkymmenen vuoden aikana Rossinin sävellystyö oli flegmaattisuuteen taipuvaiselle tuottoisaa aikaa: oopperoita syntyi yli neljäkymmentä, tyyliuunana enimmäkseen ajalle trendikäs opera buffa koominen ooppera. Varsinainen Rossinin läpimurto oli vuonna 1813 kantaesitetty kymmenes oopperansa Tangred. Venetsiassa ja Milanossa seuraavina vuosina sävelletyt oopperat saivat osin ristiriitaista ja säveltäjää tyydyttämätöntä vastaanottoa. Ainoastaan ooppera Italiatar Algeriassa nousi massojen suosioon.

Vuonna 1815 Rossini vetäytyi kritiikkiin pettyneenä kotiinsa Bolognaan ja siirtyi sitten napolilaisen impressaari Barbaian pyynnöstä tilaussäveltäjäksi Napoliin. Vanhemmat napolilaiset säveltäjät eivät suhtautuneet suopeasti Rossiniin tämän nousujohteisen uran vuoksi. Kateellisten kollegoiden oli kuitenkin nieltävä kiukkunsa, kun ooppera Elisabetta regina d'Inghilterra (Elisabeth, Englannin kuningatar) esitettiin hovissa – pääosissa johtava napolilainen sopraano Isabella Colbran, josta myöhemmin tuli Rossinin vaimo. Sevillan parturi jäi Paisellolta lainatusta libretosta huolimatta elämään Rossinin suurimpana teoksena. Helmiä hänen sävellystyössään olivat myös opera seriaa edustavat sävellystyöt Otello ja Pariisissa 1820-luvulla sävelletty Wilhelm Tell.

Rossini palasi Bolognaan 1829 leski-isänsä seuraksi. Oopperan jälkeisestä Rossinin tuotannosta mainittakoon kuoro- ja sooloteos Stabat Mater (1832–1839). Osin vaimonsa Isabella Colbranin kuoleman myötä (1845), osin poliittisten levottomuuksien vuoksi Rossini jätti Bolognan 1847 ja nai toisen vaimonsa Olympe Pelissier'n. Rossinin tie johti Firenzen kautta Pariisiin, jossa hänen asunnostaan tuli taiteellisen elämän tärkeä keskus. Gioacchino Rossini kuoli talossaan Passyssä 13. marraskuuta 1868. Rossini hallitsi erinomaisesti polyfonisten sävellysten teon ja italialaisen bel canto -perinteen ilmaisukeinot. Hänen tyylipiirteisiinsä sisältyi huumoria ja karrikointia. Lapsuutensa teatterien ilmapiiriä itseensä imenyt Rossini oli myös mestaridraamankaaren, laulutekniikan tuntemuksen ja orkestrointitaitojen osalta. Leimallista Rossinille oli myös resitatiivin eli puhelaulun hylkääminen.

Ooppera-alkusoiittoja

Lähteet:

Wikipedia

Encyclopedia Britannica <https://www.britannica.com>

Franz Schubert

(Tammikuu 1797 Itävalta, Wien – 19.11. 1828 Wien, Itävalta)

Franz Schubert oli yksi 15-lapsisen perheen viidestä eloonjääneestä lapsesta. Perheen isä Franz Theodor Florian Schubert antoi neljälle pojalleen varhaismusiikkikasvatusta ja Franz-pojan poikkeuksellinen lahjakkuus huomattiin jo varhain. Viisivuotiaasta alkaen Schubert otti viulutunteja isältään ja pianotunteja isoveljeltään ja pääsi vain 7-vuotiaana musiikkiopintoihin arvostetun urkurin ja kapellimestarin Michael Holzerin oppiin. Holzerin opetuksessa Schubert pääsi soittamaan paremmilla instrumenteilla kuin kotonaan ja piano vahvistui hänen pääasialliseksi soittimekseen.

11-vuotiaana Schubert haki ja pääsi Antonio Salierin oppiin yhteen maan tärkeimmistä musiikkiopistoista. Schubertille koulu antoi paljon uusia ystäviä sekä kiinnostuksen oopperamusiikkia kohtaan. Koulun kova kuri oli kuitenkin nuorelle säveltäjälle liikaa. Schubertin arvioiminen säveltämisen lapsinerona on haasteellista, sillä monet hänen sävellyksistään ovat kadonneet. Suhteuttamalla musiikkiteorian täysosaavuuden lapsena, säilyneiden sävellystöiden laadun sekä faktatiedon 16-vuotiaana sävelletystä ensimmäisestä sinfoniaateoksesta, on syytä olettaa, että Schubert on tehnyt ensimmäiset sävellytyönsä 10-vuotiaana. Teoksiin tutustuttuaan Salieri alkoi opettaa Schubertille myös säveltämistä ja musiikinteoriaa. Kamarimusiikkisävellyksiään Schubertilla oli mahdollisuus soittaa myös kotonaan, sillä kaikki hänen perheensä jäsenet olivat osaavia soittajia. Kuitenkin jatkuivat, myös kirkkomusiikin parissa ja Schubert sävelsi ensimmäisen messunsa 1814. Kyseinen messu oli Schubertin ensimmäinen julkisesti esitetty teos.

Samanaikaisesti Schubert työsti myös ensimmäistä oopperaansa, Des Teufels Lustschlossia (Paholaisen huvimaja). Vuoteen 1815 sijoittui säveltäjän tuottoisin ajanjakso, kahden oopperan lisäksi suuri määrä liedejä, orkesterimusiikkia ja näyttämöteoksia. pianoteoksista, hengellisistä teoksista sekä kamarimusiikista. Säveltäjän oopperatuotanto on sen sijaan jäänyt melko tuntemattomaksi. Kaiken kaikkiaan Schubert sävelsi 17 oopperaa, jotka eivät koskaan saavuttaneet suurta suosiota. Ne eivät saaneet arvostusta säveltäjän elinaikana, eikä kaikki niistä ole edes kantaesitetty. Levytetyt ja myöskin tunnetuimmat Schubertin oopperat Fierrabras sekä Alfonso ja Estrella. Schubertin oopperoita kuvataan melodisesti vahvoiksi, mutta draamallisen uskottavuuden ja voiman puolesta heikoiksi.

Schubert oli kuolleessaan vain 31-vuotias. Hän oli sairastanut syfilistä, mutta hänen kuolinsyynsä oli todennäköisesti lavantauti tai elohopeamyrkytys.

Taitavan säveltäjän musiikki, monipuolinen ja määrältään laaja jäi kuitenkin elämään. Joskus Beethovenin kaltaiseksi neroksi kuvattu Schubert sijoittui tyyllisesti klassismin ja romantiikan taitteeseen. Hänen sävellystyönsä suuria ansioita oli saksalaisen yksinlaulun – liedin – kehittäminen vakavasti otettavaksi musiikkilajiksi.

Richard Wagner (Wilhelm Richard Wagner)

(22. toukokuuta 1813, Leipzig, Saksa —13. helmikuuta 1883, Venetsia, Italia)

Taiteellisuus ja teatterimaailma oli vahvasti läsnä Richard Wagnerin lapsuudenkodissa, sillä useampi hänen sisaruksistaan päätyi ooppera- tai näyttämötaiteilijaksi. Omapäiseksi ja impulsiiviseksi kuvailtu nuori Wagner oli vastahakoinen opiskelija. Viehätettyään villiin opiskelijaelämän hän kuitenkin pyrki ja pääsi Leipzigin yliopistoon. Wagner suhtautui säveltämiseen ja sen opiskeluun kuitenkin rehellisen vakavasti. Wagner ihaili Beethovenia, erityisesti tämän kvartettoja ja sinfonioita. Wagnerin ensimmäinen oma sinfonia esitettiin 1833, samana vuonna, kun hän jätti yliopiston. Samaan vuoteen

sijoittuu myös Wagnerin ensimmäisen oopperan synty. Työskennellessään oopperakapellimestarina Würzburgissa Wagner sävelsi ensimmäisen oopperansa Keijukaiset / Haltijattaret (Die Feen). Esitykseen tätä oopperaa ei saatu valmistuttuaan tuotettua, joten Wagner siirtyi Madeburgiin teatteriohjaajaksi rakastuttuaan seurueen näyttelijättäreeseen Wilhelmina (Minna) Planeriin, josta tuli hänen ensimmäinen vaimonsa. Wagnerin toista oopperaa Lemmenkielto (Das Liebesverbot) pidettiin katastrofaalisen huonona.

Taiteellisen huomion puutteesta huolimatta sävellystyö kuitenkin jatkui ja vuonna 1840 Wagner viimeisteli toisen varhaisen oopperansa, Rienzin (Rienzi, der Letzte der Tribune). Kolmas Wagnerin ooppera, Lentävä Hollantilainen (Der fliegende Holländer) valmistui 1841. Tämän traagisen ja ensimmäisen niin sanotun wagneriaanisen, säveltäjälle ominaisen muotokielen ja teosajattelun mukaisen oopperan syntyyn vaikutti säveltäjän myrskyisä merimatka Lontooseen. Lentävää hollantilaista seurasivat romanttiset oopperat Tannhäuser 1845 ja Lohengrin 1848. Wagner joutui pakenemaan 1849 Sveitsiin osallistuttuaan Dresdenin kansannousuun.

Maanpaossa Wagnerin puoliso vaihtui kahdesti ja säveltäjä kypsytteli lisää oopperanäkemystään sekä aloitti Tristanin ja Isolden sekä myöhemmin säveltäjän pääteokseksi määritellyn, neljästä oopperasta muodostuvan teoksen Niebelungin sormus (Der Ring des Nibelungen) säveltämisen. Wagnerin myöhäisemmät merkittävät teokset ovat Nürnbergin mestarilaulajat (1867) ja Parsifal (1882). Myös Wagnerin musiikkiteoriat ovat tunnettuja. Romanttisen oopperan uudistamisen ohella Wagner loi uuden muodon oopperaan.

Tätä teostyyppiä kutsutaan musiikkidraamaksi tai musiikilliseksi aatenäytelmäksi. Wagner loi oopperateorian, jonka keskiössä toimi kirjallinen myytti merkityksellisenä teokselle. Myöhemmin säveltäjä muotoili kuitenkin teoriansa uudelleen, musiikin siirtyessä keskeisimpään rooliin. Wagner pyrki kohti kokonaistaideteokseksi kutsumaansa musiikin ja draaman ykseyttä, kokonaistaideteosta (Gesamtkunstwerk). Wagnerin teorian mukaan kokonaistaideteos muodostuu neljästä osasta. Näistä ensimmäinen on johtoaihe (leitmotiv), musiikillinen proosa, päättymättömään melodia ja harmonia tonaalisen jännitteen olemassaolon kautta.

Wagner oli myös tunnettu antisemitismistään. Tuleva Saksan diktaattori Adolf Hitler näki 1906 oopperan Rienzi ja ihastui suunnattomasti Wagnerin teoksiin. Pasifistiksi julistautuneen, itseään nerona pitävän säveltäjän työt loivat näin tahatonta pohjaa nousevalle kansallissosialismille. Wagner menehtyi sydänkohtaukseen 1883.